



REPUBLIKA SLOVENIJA

KABINET PREDSEDNIKA VLADE

GOVOR

PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE NA OSREDNJI DRŽAVNI POČASTITVI DNEVA DRŽAVNOSTI

(Ljubljana, 24. junij 2007)

*Spoštovani Slovenke in Slovenci,
spoštovani sodržavljeni – pripadniki italijanske, madžarske in ostalih narodnosti,
spoštovani rojaki v zamejstvu in po svetu,
ekselence,
veteranke in veterani vojne za Slovenijo
svojci padlih v vojni za Slovenijo,
dragi prijatelji!*

S tega zgodovinskega trga, kjer je pred šestnajstimi leti zaplapolala zastava samostojne slovenske države, danes pozdravljamo evropsko Slovenijo. Poseben pozdrav velja članom osamosvojitvenega predsedstva, vlade in Skupščine Republike Slovenije in članom Koordinacijske skupine, ki je vodila obrambo Slovenije leta 1991.

Težnja po svobodi je univerzalna, zapisana je v srcu vsakega človeka na tej zemlji. Pred šestnajstimi leti je šlo za našo svobodo. Za svobodo slovenskega naroda in za svobodo nas posameznikov, da si lahko prosti volimo svojo vero in postavo.

Veliko se je moralo zgoditi, da je težnja po svobodi dozorela in se končno udejanjila. O tem se je v zadnjih šestnajst letih razmeroma malo govorilo. Kot da bi se včasih želel ustvarjati vtis, da smo bili Slovenci zgolj sopotniki sprememb v Evropi po padcu Berlinskega zidu. In da so vse drugi opravili za nas. To seveda ne drži. Bili smo dejavnik sprememb. Samo tako smo uspeli in samo zato danes Slovenija obstaja kot samostojna država. Samo kot samostojna država se je Slovenija lahko povezala v Evropsko unijo in v zvezo NATO.

Ni časa, da bi našli in opisali vse pomembne dogodke in posameznike, ki so omogočili slovensko osamosvojitve. Naj zato omenim samo tri.

Letos smo praznovali petindvajseto obletnico ustanovitve Nove revije, ki je v svoji znameniti 57. številki najbolj dosledno in celovito zastavila program slovenske suverenosti in demokratizacije. Na tem humusu so zrasle alternativne civilnodružbene in politične organizacije, ki so kasneje v okviru Demosa uresničile obe ključni točki programa.

Drugi dogodek, ki zasluži posebno omembo, je ustanovitev slovenske Teritorialne obrambe. Bliža se štirideseta obletnica njene ustanovitve. Bila je nedvomno ustanovljena iz povsem drugih razlogov. V načrtih je bila opredeljena tudi kot partijska vojska za obrambo socializma. A je s svojo nacionalno sestavo, domoljubnimi posamezniki in posebno organiziranostjo vendarle omogočila, da je Slovenija leta 1990 pridobila minimalne temelje za organizacijo zadostne obrambne moči. Te nevarnosti so se zavedali tudi jugoslovanski generali in tisti manjšinski del slovenske politike, ki je nasprotoval osamosvojitvi. S skupnimi

močmi so maja 1990 razorožili večino slovenske Teritorialne obrambe. V štirinajstih občinah so se poveljniki, mnogi ob podpori novih lokalnih oblasti in ravno tisti dan oblikovane nove Demosove vlade, razorožitvi uprli. Tvegali so veliko. Toda njihova dejanja so bila odločilna. Pogumna. Danes preveč pozabljena. Veliko smo jim dolžni.

Na tem pogumu so Tone Krkovič in sodelavci lahko organizirali Manevrsko strukturo narodne zaščite. To je bila prva obrambna moč Slovenije, ki je omogočila zavarovanje ukrepov osamosvojitve z realno silo. Hkrati je postavila temelj odločilnega sodelovanja na novo organizirane slovenske Teritorialne obrambe in Policije, ki je omogočilo uspešno obrambo Slovenije.

Letos je minilo tudi 75 let od rojstva dr. Jožeta Pučnika. Za svoje prepričanje je zastavil lastno usodo in plačal visoko ceno. Zaradi svojega zagovarjanja demokratičnih vrednot in svobode govora je bil najprej zaprt pet, nato pa po kratkem premoru še dve leti. Skupaj sedem let strogega zapora, od tega nekaj let v samici. Temu je sledilo pregnanstvo v Nemčiji, kjer je dobil politični azil. Ko je Jože prišel iz zapora, so mu dejali, da so izgubili njegovo diplomu. Tudi kasneje mu ljubljanska univerza Edvarda Kardelja ni hotela izdati kopije diplome.

Zaposlil se je kot fizični delavec, ponovno opravil univerzitetni študij, nato pa še doktorat ter pridobil profesorsko mesto na nemški univerzi. Šele nekaj let pred osamosvojitvijo so lahko izšli njegovi prispevki v knjigah in publikacijah v Sloveniji, predvsem v Novi reviji. V času porajajoče se slovenske pomladi se je vrnil nazaj v Slovenijo. Kdo, če ne on, je postal predsednik Demokratične opozicije in kasneje po volitvah vladne koalicije. Ta je izpeljala demokratizacijo in ob velikem soglasju, sodelovanju vseh domoljubnih sil ter na podlagi plebiscitne odločitve tudi osamosvojitve Slovenije. Bil je osrednja osebnost slovenske osamosvojitvene politike, držal je smer slovenski osamosvojitvi. Ta je bila domovinski in ne ideološki projekt. Zato je združevala in ne ločevala.

Jože Pučnik kot eden redkih ni imel iluzij o tako imenovani mehki ločitvi od Beograda. Ko so drugi oklevali, je on vztrajal in bodril vse okoli sebe. Jože Pučnik je bil ključni akter najpomembnejših političnih odločitev osamosvojitve.

Ko se je po pregnanstvu vrnil v Slovenijo, je srečeval ljudi, ki so ga zasliševali, mučili, poniževali, ga obsodili in poslali v zapor. Vse do svoje smrti je opazoval, kako so si pridobili različna priznanja, odlikovanja in privilegije. Kot posameznik je bil Jože Pučnik zadnji, ki bi jim te privilegije oporekal. Tudi ko je imel to možnost, teh vprašanj ni nikoli odpiral. Njegova moralna drža je bila visoka in bila je visoko nad vsakim pehanjem za prestiž. Bil je velik človek in velik Slovenec.

Žal, kot tak, je delil in še deli usodo mnogih drugih velikih Slovencev, ki so veliko naredili za skupnost, pa jim tega ne v času njihovega življenja ne po njem nismo bili sposobni priznati. Žal še vedno živimo v prostoru, kjer dobro in uspešno ne odmeva vedno daleč. Prodajajo, berejo in gledajo se strahovi, nesreče, afere, gurujstvo in plehkost. Nekaj, kar je dobrega za skupnost, se ne spleča objaviti. Po nesreči umre en bolnik in v hipu so vsi zdravstveni delavci razglašeni za nesposobne. Številnih dobrih podjetij v Sloveniji z izdelki in storitvami v svetovnem vrhu javnost sploh ne pozna. Uspehi naših rojakov, umetnikov in znanstvenikov v tujini so večinoma popolnoma prezrti. Vrhunski športnik naredi eno samo napako, pa ga že vsi odpišejo.

Ne verjamem, če se dovolj zavedamo, da s takšnim pristopom napadamo narodovo samozavest. Spodkopavamo sposobnost kritičnega in odgovornega ravnanja posameznikov in institucij. Zmanjšujemo splošno sposobnost za sprejemanje pravih odločitev v dobro skupne prihodnosti. In kar je najvažnejše, brišemo mejo med kvaliteto in malomarnostjo. Med kritiko in zasmehovanjem. Mejo med dobrim in slabim. Premagovanje takšnega pristopa je dejanje v dobro vseh prihodnjih generacij.

Spoštovani!

Pred enim letom sem na tem zgodovinskem trgu, na tem istem mestu, dejal, da si lahko danes bolj kot kadarkoli prej zastavimo velike cilje za prihodnost. Da ne želimo biti nič manj kot ena najuspešnejših držav na svetu. Eden svetilnikov 21. stoletja.

Kje smo po enem letu?

V tem enem letu se je Slovenija zelo hitro razvijala. Utrdila je svoj mednarodni položaj. Znižali smo inflacijo in izpolnili pogoje za prevzem evra. Odpravili smo na stotine birokratskih ovir. Posodobili smo pravila za organizacijo gospodarstva. Prvič v zgodovini države smo realno zmanjšali število zaposlenih v administraciji. Učinkovitost javne uprave se je ob tem povečala. V lanskem letu smo dosegli visoko, 5.2% gospodarsko rast in zabeležili realno povečanje blaginje. Nobenih zmanjšanj socialnih pravic ni bilo. Plače in pokojnine so realno zrasle. Delež javne porabe v bruto družbenem proizvodu se je zmanjšal. Povečala se je dodana vrednost.

V začetku tega leta smo kot edina nova članice Evropske unije prevzeli evro. Uveljavljati smo začeli davčno reformo. Prvič v zgodovini Slovenije so se davki občutno znižali, davčni postopki so bili poenostavljeni. Funkcioniranje države v prvem trimesečju se je pocenilo. Izvoz slovenskega gospodarstva je rekordno narasel. Poslovni optimizem je na najvišji točki doslej. Vse skupaj se je v prvih treh mesecih odrazilo v rekordni 7.2% realni gospodarski rasti. To ni le posledica dejstva, da smo v Evropski uniji. Povprečje v Evropski uniji v tem času je namreč 3.2%, v evro-območju 3%. Rast v istem času v primerljivo razvitih članicah Evropski uniji in Evropski monetarni uniji je v povprečju za polovico nižja. Rast v sosednjih državah Evropske unije z enakimi možnostmi okrog nas: Avstrija 3.5%, Italija 2.3%, Madžarska 2.7%,

Na začetku tega mandata je vlada obljubila, da bo delala za blaginjo Slovenije. Jasno smo povedali, da je samo gospodarska rast lahko trajna podlaga za blaginjo. Zato smo danes na dobri poti. Ustvarjamo več. Število brezposelnih se zmanjšuje. V zadnjem letu se je zmanjšalo za skoraj 20%. To pomeni tudi manj denarja za nadomestila. Več ljudi je dobilo priložnosti. Število zaposlenih se povečuje. Realne plače so občutno porasle. To pomeni, da se osebni standard krepi, hkrati pa vse več sodržavljanov prispeva tudi za skupno dobro. Zato se zmanjšuje tudi delež tistih, ki živijo pod pragom revščine. Slovenija se danes uvršča med države z najnižjimi stopnjami tveganja revščine. Ob hitri rasti se je krepila tudi socialna država. Dobili smo povabilo za članstvo v OECD, klubu najbolj razvitih držav.

Nastaja trdnejša podlaga za stabilen pokojninski sistem brez dodatnih obremenitev. Končno pokojnine spet rastejo skupaj s plačami. Nastajajo možnosti, da na dovolj bogati podlagi izboljšamo organizacijo zdravstva, socialnih transferjev in šolstva. Pospeseno ustvarjamo vse potrebne pogoje za naslednje premike. Smo na prelomni točki, ko se lahko dvignemo v novo kvaliteto. Ne več samo nova delovna mesta, temveč boljše in boljše plačana delovna mesta. Ne več preživetje, ampak kvaliteta življenja. Ne več samo socialna varnost, temveč blaginja. Priložnost, ki je bila doslej na voljo zgolj za manjšino, postaja dostopnejša vsem.

Za ta razvojni premik, dosežen v preteklih dveh letih, smo dolžni zahvalo predvsem našim gospodarstvenikom in našim delavcem. Dokazujejo, da so lahko v normalnih pogojih gospodarjenja dobri, zelo dobri in tudi najboljši. Ne zmagujejo več v tekmi z nerazvitimi, temveč v konkurenci najboljših. Uspešna so tudi vodstva večine slovenskih občin. V mnogih je razvoj zaradi pametne politike in pravih odločitev bistveno hitrejši kot je bil v preteklosti.

V vsaki demokratični državi so na čelu razvojnega preboja vedno ekipe, ki so jim volilci zaupali zakonodajno in izvršno oblast. In seveda številni sodelavci v ministrstvih, organih v sestavi in vladnih službah. Vsi skupaj redko berejo in slišijo pohvale za svoje delo, velikokrat pa zelo ostre kritike. Toda dejstva so nedvoumna. Rezultati so dobri. Državni zbor je v zadnjih letih dokazal, da je sposoben sprejeti potrebne reformne odločitve. Najpomembnejše, vključno z davčno reformo, so bile predhodno v veliki meri

usklajene v socialnem dialogu in znotraj Partnerstva za razvoj. Prav tako je bila usklajena odločitev za spremembo ustave, ki omogoča hitrejšo uvedbo pokrajin. Tudi poslanci si zato ob dnevu državnosti prav gotovo zaslužijo iskrene čestitke za opravljeno delo. Vse besede, še posebej zlobne in prazne, porumenijo in slej ko prej zbledijo. Rezultati so tisti, ki štejejo. In, seveda, tisti, ki ostanejo. Zato naj bo dan slovenske državnosti tudi priložnost za ponos nad dobro opravljenim delom. Celotna Slovenija danes uspešno odgovarja na razvojne izzive.

Razvojno delo ne bo nikoli končano. Letos bomo spet za nekaj odstotnih točk zmanjšali naš zaostanek za najbolj razvitimi v Evropski uniji. Naš cilj je, da jih čimprej ujamemo. Da postanemo družba blaginje. Družba znanja in vrednot. Naš cilj je, da v Sloveniji ne bo nikogar, ki bo živel pod pragom revščine. In da zagotovimo rast celotni Sloveniji. Danes so razlike med regijami še vedno prevelike. Zato uvajamo pokrajine. Zaupamo ljudem in njihovim sposobnostim povsod po Sloveniji. Ustvarjamo vse pogoje za razvoj. Zato bomo v prihodnjih letih veliko vlagali tudi v doslej zapostavljeno omrežje državnih cest. V modernizacijo slovenskih železnic in v širokopasovno informacijsko omrežje tudi tam, kjer zaradi odmaknjenosti ni dovolj samega komercialnega interesa.

Uspehi Slovenije so pomembni tudi za Evropsko unijo. Z vstopom v evro-območje in s pospešenim razvojem dokazujemo dvoje: prvič, da zadnja velika širitev Evropske unije ni zgolj povečala stroškov in skrbi starih držav članic in ogrozila socialno varnost njenih državljanov. Ampak da so nove države članice pravilno sposobne, organizirane in zmožne hitrega dohitevanja najbolj razvitih. In drugič: da se je Evropska unija z vstopom novih, dinamičnih članic vrnila energija, ki preganja razvojno utrujenost in prinaša hitrejši razvoj vsem. Včeraj zgodaj jutraj nam je na vrhu Evropske unije uspelo doseči dogovor, ki bo omogočil nadaljnjo krepitev in širitev unije. Obeti dobre prihodnosti so ponovno premagali strahove preteklosti. V Evropi se začne obdobje novega optimizma.

Prihajajo nove priložnosti. Slovenija je v dobri kondiciji. Ima veter v jadrih in krmilo, obrnjeno v pravo smer. Dobro posadko. Mednarodno morje je mirno, le v notranjih vodah je nekaj umetnih valov in oblakov. A kljub tem oblakom je obzorje narodove prihodnosti jasno kot še nikoli doslej. Pred sedanjo in prihodnjimi generacijami je srečna plovba. Omogočila jo je odločitev pred šestnajstimi leti. Bila je pravilna.

Iskrene čestitke ob dnevu slovenske državnosti.